

УДК 821.111(94)ʼ34

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).211008](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).211008)

ОЗНАКИ ВАЛЛІЙСЬКОЇ ІНТОНАЦІЇ В МОВЛЕННІ АВСТРАЛІЙЦІВ

Карпова Д. М.

кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет «Одеська морська академія»
ORCHID ID: 0000-0001-6760-2573

Костроміна О. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
Національного Університету «Одеська морська академія»
ORCHID ID: 0000-0002-6756-7701

У статті досліджується проблема інтерферентного впливу валлійської інтонації на мовлення австралійців. У центрі уваги пропонованої роботи – історичні фактори, що впливали на інтонаційне оформлення мовлення австралійців. У статті відзначається, що першими переселенцями Австралії були представники найнижчих соціальних верств населення, носії діалекту кокні, міського просторіччя з різних куточків Великої Британії. Дослідники австралійської англійської вважають, що вона найближча до діалекту кокні з додаванням валлійського, ірландського та частково шотландського діалектів. У межах виконаного комплексного дослідження, на підставі аудиторського та комп'ютерного видів аналізу, вивчалися мелодичні і частотні характеристики мовлення мешканців Австралії, а також простежувався вплив англійського мовлення переселенців з Великої Британії на інтонацію австралійців. У результаті проведеного аудиторського аналізу було зафіксовано превалювання спадного термінального тону, що є особливістю британської інтонаційної системи, а також висока частотність висхідного і висхідно-спадного термінальних тонів. Така тенденція є впливом валлійської інтонації на мовлення австралійців. Результати отримані під час комп'ютерного аналізу показали, що частотні характеристики досліджуваного мовлення австралійців варіюють залежно від гендерної та територіальної приналежності мовця. У роботі розкрита своєрідність австралійської інтонації, яка сформувалась у ході історичного розвитку країни, під впливом мов переселенців як із різних регіонів Великої Британії, так і з інших країн. Перспективою подальшого дослідження є аналіз сегментних характеристик, які формувались під впливом регіональних факторів як всередині країни, так і за її межами.

Ключові слова: валлійський, ірландський, діалект, австралійська англійська, аудиторський, частотність, термінальний тон.

ПРИЗНАКИ ВАЛЛІЙСЬКОЇ ІНТОНАЦІЇ В РЕЧІ АВСТРАЛІЙЦІВ

Карпова Д.М.

кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет «Одеська морська академія»

Костроміна О. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет «Одеська морська академія»

В статье рассматривается проблема интерферирующего влияния валлийской интонации на речь австралийцев. В центре внимания данной работы – исторические факторы, оказавшие влияние на интонационное оформление речи австралийцев. В статье отмечается, что первыми переселенцами Австралии являлись представители низших социальных слоев населения, носители диалекта кокни, городского просторечия из разных уголков Великобритании. Исследователи австралийского английского считают, что австралийский английский ближе всего к диалекту кокни с примесью валлийского, ирландского и некоторой

доли шотландського діалектов. В рамках виконаного комплексного дослідження, на базі аудиторського і комп'ютерного видів аналізу, вивчалися мелодическіє і частотні характеристики речі жителів Австралії і прослідковувалося вплив англійської речі переселенців із Великої Британії на інтонацію австралійців. В результаті проведеного аудиторського аналізу було зафіксовано переважання нисходящого термінального тону, що є особливістю британської інтонаційної системи, а також висока частотність восходящого і восходяще-нисходящого термінального тонов. Данна тенденція є впливом валлійської інтонації на речь австралійців. Результати, отримані в ході комп'ютерного аналізу, показали, що частотні характеристики речі досліджуваних австралійців варіюють в залежності від гендерної і територіальної приналежності говорящого. В роботі розкрито своєобразие австралійської інтонації, котра формувалась в ході історического розвитку країни під впливом мов переселенців як із різних регіонів Великої Британії, так і із інших країн. Перспективою дальнішого дослідження є аналіз сегментних характеристик, котрі формувались під впливом регіональних факторів як всередині країни, так і за її межами.

Ключевые слова: валлійський, ірландський, діалект, австралійський англійський, аудиторський, частотність, термінальний тон.

SIGNS OF WELSH INTONATION IN THE SPEECH OF AUSTRALIANS

Karpova D.

candidate of philological sciences, associate professor,
National University "Odessa Maritime Academy"

Kostromina O.

candidate of philological sciences, associate professor,
National University "Odessa Maritime Academy"

The article reports on the study of the interferential influence of Welsh intonation on the speech of Australians. Special focus is given to historical factors which influence the phonetic realization of Australians' speech. The article contains overview of the results of lingual and historical analysis proving that the first emigrants of Australia were representatives of the lowest social classes, native Cockney, Venaculas speaker from different parts of Britain. Investigators consider that Australian English is more likely to be close to Cockney dialect with a touch of Welsh, Irish and a definite share of Scottish dialects. In the frame of the conducted complex investigation on the basis of auditory and computer analysis melodic and frequency characteristic of Australian speech were studied and the influence of English speech of the first emigrants from Britain was traced. In the result of the auditory analysis the prevalence of the Falling terminal tone was fixed, which is the peculiarity of the British intonation, and also high frequency of Rising and Rising-Falling nuclear tones. Such tendency is the result of the Welsh intonation influence on the speech of Australians. Computer analysis showed the frequency characteristics in the speech of the investigated informants vary which depend on gender and territorial belonging of the speaker. Uniqueness of Australian English has been revealed in the paper, which was formed in the run of historical development of the country under the influence of emigrants' speech as well as from different areas of Britain and other countries. The analysis of segmental characteristics which were formed under the influence of regional factors inside and outside Australia are to be the subject of the future investigation.

Key words: Welsh, Irish, dialect, Australian English, auditory, frequency, terminal tone.

Вступ. Історія розвитку австралійської англійської (AusE) триває трохи більше двох століть і починає відлік від часів утворення перших колоній британських засланих на території сучасного Нового Південного Уельсу. Розвиток і становлення AusE були дуже складними і нерівномірними.

У дослідженнях Дж. Тернера відзначалось, що першими білими поселенцями Австралії були заслані каторжани, яких з 1788 року привозили з Великої Британії. Це були представники найнижчих соціальних верств, робітничого класу, носії міського просторіччя і жаргонів, бідні й неосвічені люди. Значну кількість (40%) складали ірландці і валлійці, яких засиляли до Австралії наприкінці XVIII ст. через заворушення у Великій Британії (Turner, 1972: 5). Багато емігрантів були носіями кокні (соціального діалекту Лондона), а не нормованої літературної англійської мови. У той час AusE становила собою суміш найрізноманітніших діалектів. Дослідник австралійської англійської У. Ремсон (Ramson, 1966: 50) зазначає, що змішування елементів всередині наявного зразка англійської мови, в якому різні ядра – сленг і діалектно забарвлена лексика Лондона та індустріальних районів центральної Англії, сленг моряків та китобоїв, сленг злочинців і більш консервативна мова чиновників і військових – опинились у новому співвідношенні.

У XIX ст. на процес формування AusE вплинула так звана "золота лихоманка". У країну ринув потік емігрантів, які прагнули швидко розбагатіти на золотих копальнях.

Важлива риса, що характеризує мовну ситуацію в Австралії XIX ст., – наявність невеликої кількості носіїв стандартної англійської. Серед прибульців у країну були представники різних верств населення. Ф. Д. Іглсон описує Австралію того часу як країну з низьким рівнем матеріальної і духовної культури, в якій не було національної літератури (Eagleson, 1957: 64). Подібні факти не могли не сприяти "брутальності як моралі, так і мови".

Літературна англійська була мовою "обраного суспільства", і воно зверхньо ставилося до засланців, які говорили "непрестижною" "колоніальною" англійською. Проте нечисленні носії Standard English, як пише Ф. Фолкард, виглядали лише як "білі ворони" і, зрештою, через кілька поколінь відмовились від своєї "британоманії" (Folkard, 1964: 141).

Деякі дослідники AusE (М. Burrige, Д. А. Шахбагова) вважають, що поповнення населення Австралії, постійний процес імміграції, пересування великих мас населення з одних місць в інші, що було викликано освоєнням нових земель, приводило до нівелювання мовних особливостей різних груп мовців, до мовної уніфікації, яка є нагальною умовою утворення єдиної мови, і визнають 50-і роки XIX ст. початком самостійного розвитку австралійського національного варіанта англійської мови (Шахбагова, 1982; Burrige, 1998).

Отже, вчені вважають, що австралійська англійська походить від англійської мови найнижчих верств суспільства Великої Британії XVIII ст., і є найближчою до англійського діалекту кокні з додаванням валлійського, ірландського та частково шотландського діалектів.

Метою пропонованого дослідження є виявлення ознак валлійської інтонації в мовленні валлійців. **Завданням** роботи є опис специфічних особливостей валлійської інтонації, а також виявлення параметрів інтонаційного оформлення висловлювання в мовленні австралійців методом інструментального аналізу. **Матеріалом** дослідження є фрагменти

квазіспонтанного мовлення австралійців із телевізійної програми "Stories that matter" на каналі "The Lifestyle Channel". Інформантами є мешканці Австралії, носії австралійського варіанта англійської мови. Їхнє мовлення є непідготованим говорінням на побутову тематику.

Інструментальний аналіз, що складається з двох етапів є основним методом дослідження. На першому етапі аудиторам було запропоновано прослухати відібрані фрагменти мовлення інформантів та визначити його мелодичний рисунок. Аудиторами виступили аспіранти кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, які мають досвід в аудіюванні. На другому етапі за допомогою комп'ютерної програми PRAAT 5,0 були встановлені частотні характеристики досліджуваного мовлення інформантів.

Результати і обговорення. Учені відзначають дещо уповільнений, розтягнутий та монотонний характер мовлення носіїв австралійського варіанта англійської мови, що зумовлено, насамперед, особливостями структури мелодичного контуру (рівний). Лінгвісти вважають, що на вибір мелодики могли впливати етнічний склад населення (вихідці з Шотландії, Ірландії та інших північних ареалів Великої Британії), його соціальний склад (можливо, представники середніх і нижчих верств суспільства), а також природно-географічні умови життя на П'ятому континенті (Орлов, 1978; Шахбагова, 1992; Horvath, 1985).

Д. А. Шахбагова зазначає, що мелодика AusE характеризується менш різкими підвищеннями і пониженнями тону в межах висловлювання, завдяки чому інтонація британського варіанта здається у висловлюваннях одного типу в цілому більш жвавою і емоційною щодо більш рівної і монотонної австралійської. Австралійці надають перевагу середньорівним, середньовисхідним середньоспадним тонам. Діапазон спадних і висхідних тонів AusE вузчий, ніж у RP. Результатом звуження діапазону синтагми в цілому є більш згладжений та розлогий характер цих тонів. Відмінності між рівнями ЧОТ (частота основного тону) мінімальні (Шахбагова, 1992).

Як ми вже зазначали в більш ранніх роботах, однією з важливих особливостей валлійського мовлення є використання високого наголошеного передтакту в комбінації з низьким ядровим складом та поступово підвищуваним рівнем заядрових складів. Національною специфічною рисою, зареєстрованою в мовленні носіїв валлійського варіанта англійської мови в галузі мелодики, є висока частотність висхідного та висхідно-спадного термінального тону, який виступає маркером регіональної належності мовця (Карпова, 2018).

Аудиторський аналіз показав, що в мовленні австралійців найчастотнішим є спадний термінальний тон (у середньому – 28,0%). Друге місце за частотністю вживання посідає спадний термінальний тон (у середньому 24,5%) На висхідно-спадний тон припадає 19,5%. Решту (28%) складають рівні та спадно-висхідні тони, а також висхідно-спадно-висхідний (9,5% – 11,0% – 7,5% відповідно). Аудитори вказали на той факт, що не зважаючи на те, що на емоційні тони (висхідний та висхідно-спадний) припадає 44% від загальної кількості, мовлення

досліджуваних інформантів має емоційно-нейтральне забарвлення. Це спостереження виявляє особливість валлійської інтонації і раніше відзначалося у працях Р. Уолтерса. Автор пояснював це спостереження особливістю валлійського ритму, і високим рівнем фінальних складів.

Рекурентність висхідно-спадного тону в австралійському мовленні не надає яскраво вираженого емоційного забарвлення голосу. Подібний факт раніше відмічав у своїх дослідженнях Алан Краттенден і пояснював його кельтським впливом на інтонаційну систему австралійської мови.

Використання в мовленні австралійців рівного і спадно-висхідного термінального тонів пояснюється впливом британського варіанта англійської мови. П. Традгіл, досліджуючи діалекти Великої Британії зазначав, що мовці на кокні вживають велику кількість рівних тонів. Цю особливість можна пояснити тим історичним фактом, що перші поселенці Австралії були представниками найнижчих верств населення Великої Британії, які розмовляли кокні.

Отже, аналізуючи результати аудиторського аналізу ми можемо стверджувати, що варіативний характер термінального завершення фрази в австралійській інтонології пояснюється особливістю історичного розвитку країни і впливом іммігрантів, переселенців з регіонів Великої Британії – Уельсу, Ірландії, Шотландії.

Проілюструємо отримані результати прикладами з досліджуваного матеріалу.

На рисунку 1 представлена інтонограма фрази у виконанні інформанта з Нового Південного Уельсу, колишнього радіоведучого у віці 42 р.

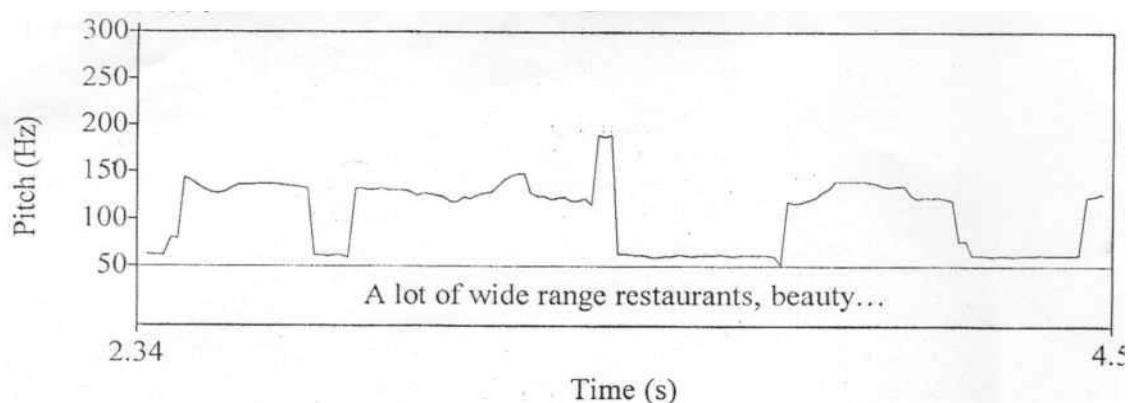

Рис. 1. Інтонограма фрази *A lot of wide range restaurants, beauty....*

Наступний рисунок ілюструє фразу з мовлення інформанта-жінки з Хемптона, домогосподарки у віці 45 років.

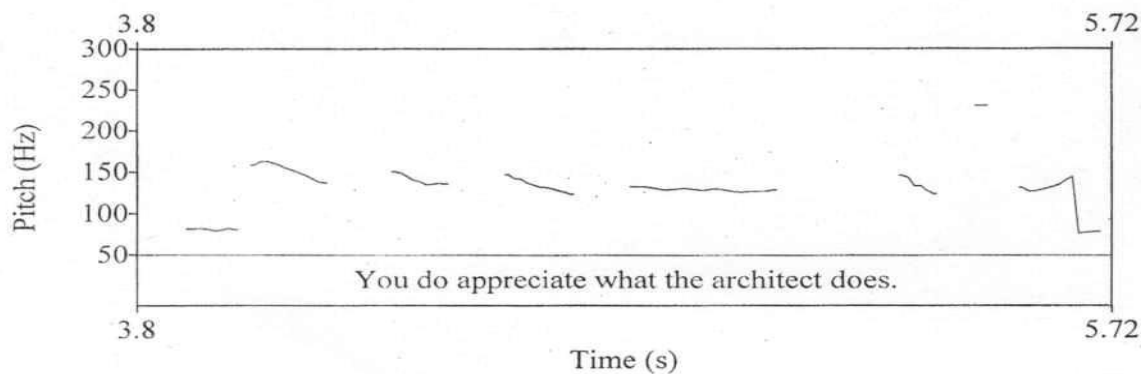

Рис. 2. Інтонаграма фрази *You do appreciate what the architect does.*

Отримані методом комп'ютерного аналізу дані частотних характеристик показали, що середній рівень ЧОТ у жіночому мовленні перевищує показники чоловічого мовлення (201 Гц – 165 Гц відповідно). Цей факт підтверджує загальноанглійську тенденцію про більш широкий частотний діапазон жіночого мовлення (Потапов, 2002).

Показник частотного інтервалу визначався співвідношенням різниці між максимальним і середнім значенням ЧОТ синтагми до різниці між середнім і мінімальним значенням ЧОТ. Значення коефіцієнта, що перевищував одиницю – позитивний частотний інтервал – показує, що діапазон голосу реалізується у верхньому регістрі. У нашому дослідженні і в жіночому, і в чоловічому мовленні діапазон голосу реалізується у верхньому регістрі (таблиця 1).

Таблиця 1

Частотні загальноавстралійські характеристики

Region	Частотні характеристики (Гц)	
	Середня ЧОТ	Максимальний діапазон
Новий Південний Уельс	162,0	149,0
Сідней	154,0	161,0
Хемптон	166,0	184,0

Порівнюючи отримані загальноавстралійські результати, можна констатувати, що низький рівень ЧОТ зареєстрований у мовленні представника з Сіднея (154 Гц), а високий у мовленні представниці з Хемптона. Показники максимального діапазону ЧОТ свідчать про розширення діапазону від Хемптона до Південного Уельсу.

Висновки. Отже, у межах виконаного комплексного дослідження, за допомогою аудиторського та комп'ютерного видів аналізу, вивчались мелодичні і частотні характеристики мовлення мешканців Австралії, а також простежувався вплив англійського мовлення переселенців з Великої Британії на інтонацію австралійців. У результаті проведеного аудиторського аналізу було зафіксовано превалювання спадного термінального тону, що є особливістю британської інтонаційної системи, а також висока частотність висхідного і висхідно-спадного термінальних тонів. Така тенденція є впливом валлійської

інтонації на мовлення австралійців. Результати отримані під час комп'ютерного аналізу показали, що частотні характеристики досліджуваного мовлення австралійців варіюють залежно від гендерної та територіальної приналежності мовця. У роботі розкрита своєрідність австралійської інтонації, яка сформувалась у ході історичного розвитку країни, під впливом мов переселенців як із різних регіонів Великої Британії, так і з інших країн. Перспективою подальшого дослідження є аналіз сегментних характеристик, які формувались під впливом регіональних факторів як всередині країни, так і за її межами.

Список літератури

- Карпова Д. М. Фонетичні характеристики регіонального мовлення носіїв валлійського варіанта англійської мови (інструментально-фонетичне дослідження). Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2018. 22 с.
- Костроміна О. В. Соціофонетичні особливості австралійського варіанта англійської мови (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі спонтанного мовлення). Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2015. 19 с.
- Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии. М.: Высшая школа, 1978. 172 с.
- Потапов В. В. Многоуровневая стратегия в лингвистической гендерологии. *Вопросы языкознания*. 2002. № 1. С. 103 – 128.
- Шахбагова Д. А. Фонетическая система английского языка в диахронии и синхронии (на материале британского, американского, австралийского, канадского вариантов английского языка). М.: Высшая школа, 1982. – 128 с.
- Шахбагова Д.А. Фонетическая система английского языка в диахронии и синхронии (на материале британского, американского, австралийского, канадского вариантов английского языка). М.: Фоллис, 1992. 283 с.
- Burridge, Mulder. English in Australia and New Zeland: An Intriduction to its History, Structure and Use. London: Oxford University Press, 1998. 268 p.
- Eagleson, R. D. The Evidence for the Existence of Social Dialects in Australian English. *Australia Tasks: Essays on the Sociology of Australian Immigrant and Aboriginal languages*. Clyne M.G. (ed.). Canberra: Australian University Press, 1967. P. 7-27.
- Folkard, F. The Remarkable Australians. Sydney: Penguin Books, 1964. 130 p.
- Horvath, B. M. Variation in English: The Sociolects of Sydney. Cambridge: CUP. 1985. 146 p.
- Ramson, W. Australian English. Canberra: OUP, 1966. 188 p.
- Turner, G. The English Language in Australia and New Zealand. Longman, 1972. 241 p.

Reference

- Karpova, D.M. (2018). Fonety`chni xaraktery`sty`ky` regional`nogo movlennya nosiyiv vallijs`kogo varianta anglijs`koyi movy` (instrumental`no-fonety`chne doslidzhennya). Avtoref. dy`s.... kand. filol. nauk: 10.02.04. Odesa.
- Kostromina O.V. (2015). Sociofonety`chni osobly`vosti avstralijs`kogo varianta anglijs`koyi movy` (ekspery`mental`no-fonety`chne doslidzhennya na materiali spontannogo movlennya). Avtoref. dy`s.... kand. filol. nauk: 10.02.04. Odesa.
- Orlov G.A. (1978). Sovremennyi angliiskii iazyk v Avstralii. M.: Vysshaia shkola.
- Potapov V.V. (2002). Mnogourovnevaia strategiiia v lingvisticheskoi genderologii. *Voprosy iazykoznaniiia*, № 1, 103 – 128.
- Shakhbagova D.A. (1982). Foneticheskaiia sistema angliiskogo iazyka v diakhronii i sinkhronii (na materiale britanskogo, amerikanskogo, avstraliiskogo, kanadskogo variantov angliiskogo iazyka). M.: Vysshaia shkola.
- Shakhbagova D.A. (1992). Foneticheskaiia sistema angliiskogo iazyka v diakhronii i sinkhronii (na materiale britanskogo, amerikanskogo, avstraliiskogo, kanadskogo variantov angliiskogo iazyka).

M.: Follis.

Burridge, Mulder (1998). *English in Australia and New Zealand: An Introduction to its History, Structure and Use*. London: Oxford University Press.

Eagleson, R.D. (1967). The Evidence for the Existence of Social Dialects in Australian English. *Australia Tasks: Essays on the Sociology of Australian Immigrant and Aboriginal languages*. Clyne M.G. (ed.). Canberra: Australian University Press, 7-27.

Folkard, F. (1964). *The Remarkable Australians*. Sydney: Penguin Books.

Horvath, B.M. (1985). *Variation in English: The Sociolects of Sydney*. Cambridge: CUP.

Ramson, W (1966). *Australian English*. Canberra: OUP.

Turner, G. (1972) *The English Language in Australia and New Zealand*. Longman, 241 .

Стаття надійшла до редакції 23.07.2020 р.